

Закон України "Про державну мову України"

Посланий Anatol - 16/02/2008 22:53

[Закон України Про державну мову України](#)

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про державну мову України Даний закон спрямований на забезпечення функціонування української мови як державної мови України на всій території України, а також на забезпечення права громадян України на користування українською мовою як державною мовою України

Стаття 1. Українська мова як державна мова України 1. Під державною мовою розуміється мова, якій державою надано правовий статус обов'язкового засобу спілкування у публічних сферах суспільного життя. Державною мовою в Україні є українська мова на всій її території. 2. Правовий статус української мови як державної мови України передбачає обов'язкове використання української мови у сферах, які визначені цим Законом, іншими законами та нормативними правовими актами України, її захист і підтримку, а також забезпечення прав громадян на користування українською мовою як державною мовою України.

Стаття 2. Законодавство України про українську мову як державну мову України

1. Законодавство України про українську мову як державну мову України складається із Конституції України, цього закону, інших законів і нормативних правових актів України.

Стаття 3. Норми української мови як державної мови України

1. Норми української мови встановлюються у словниках української мови. Порядок затвердження словників української мови як загальнообов'язкових довідкових посібників для використання української мови як державної мови України, а також порядок офіційного видання цих словників визначається Кабінетом Міністрів України. 2. Під час використання української мови як державної мови України не допускається вживання образливих слів щодо раси, національності, професії, соціальної категорії, вікової групи, статі, мови, релігійних, політичних та інших переконань громадян, вживання нецензурних слів і виразів, а також іншомовних слів і словосполучень за наявності відповідних аналогів в українській мові.

Стаття 4. Сфери використання української мови як державної мови України

1. Українська мова як державна мова України підлягає обов'язковому використанню: у діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, установ, організацій та підприємств усіх форм власності, включаючи ведення в них діловодства, а також у їх назвах; під час підготовки і проведення виборів в Україні; у конституційному, цивільному, кримінальному, адміністративному і господарському судочинстві і діловодстві, за винятком арбітражного вирішення спорів, які виникають у сфері міжнародних відносин, у судочинстві місцевих судів та в інших судах загальної юрисдикції України; у нотаріальному діловодстві; для офіційного опублікування законів та інших нормативних правових актів, які приймаються в Україні, а також міжнародних договорів України; у взаємовідносинах між центральними та місцевими органами держави, влади і органами місцевого самоврядування; у взаємовідносинах України з іноземними і міжнародними організаціями, які діють на території України; під час здійснення місцевими органами державної влади і органами місцевого самоврядування міжнародних і зовнішньоекономічних зв'язків; у взаємовідносинах центральних і місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування, державних і регіональних організацій з громадянами України, іноземцями і особами без громадянства, а також з організаціями і громадськими об'єднаннями; у сфері виробництва та послуг; у географічних назвах та для оформлення дорожніх знаків; для оформлення бланків документів, які засвідчують особу громадянина України, за винятком випадків передбачених законодавством України, бланків свідоцтв про державну реєстрацію актів громадянського стану, документів про освіту, які видаються навчальними закладами, що мають державну акредитацію, інших документів, оформлення яких у відповідності до законодавства України здійснюється державною мовою України, під час оформлення адрес відправників і отримувачів телеграм і поштових відправлень, а також бланків поштових переказів, що пересилаються на території України; у діяльності

загальноукраїнських, регіональних і місцевих організацій телерадіомовлення, редакцій загальноукраїнських, регіональних і місцевих періодичних друкованих видань, за винятком організацій телерадіомовлення і редакцій періодичних друкованих видань, спеціально організованих для мовлення або видання друкованої продукції на інших мовах; в інших сферах, визначених законодавством України. 2. Вживання поряд з державною мовою України інших мов встановлюється законодавством України. 3. У випадку вживання нарівні з державною мовою України іншої мови, текст українською мовою повинен бути розбірливим і виконаним в такому ж форматі, як і текст іншої мови і за своїм змістом повністю відповідати тексту іншої мови, якщо інше не встановлене законодавством України. Це положення не поширюється на офіційно зареєстровані товарні знаки, назви та фірмові найменування.

Стаття 5. Захист і підтримка української мови як державної мови України

1. З метою захисту і підтримки української мови як державної мови України органи державної влади та місцевого самоврядування України в межах своєї компетенції: забезпечують функціонування української мови як державної мови України на всій території України; розробляють і приймають нормативні правові акти, розробляють і реалізують цільові програми, спрямовані на захист, підтримку і розвиток української мови як державної мови України; вживають заходи, спрямовані на забезпечення прав громадян України на користування українською мовою як державною мовою України; вживають заходи щодо удосконалення системи освіти і підготовки спеціалістів в галузі української мови здійснюють державну підтримку видавництва словників та граматик української мови; сприяють вивченню української мови за межами України; здійснюють контроль за дотриманням законодавства України про українську мову як державну мову України; вживають інших заходів для захисту і підтримки української мови як державної мови України.

Стаття 6. Забезпечення права громадян України на користування українською мовою як державною мовою України

- Забезпечення права громадян України на користування українською мовою як державною мовою України передбачає:

здобуття освіти українською мовою у державних і комунальних освітніх закладах; отримання інформації українською мовою від вищих, центральних та місцевих органів державної влади України, органів місцевого самоврядування, а також від державних і комунальних організацій; отримання інформації українською мовою через загальноукраїнські, регіональні і місцеві засоби масової інформації. Це положення не поширюється на засоби масової інформації, які спеціально утворені для мовлення або видання друкованої продукції мовами національних меншин, а також іноземними мовами. 2. Особам, які не володіють державною мовою України, в процесі реалізації та захисту їх прав і законних інтересів на території України, у випадках передбачених законами, забезпечується право на користування послугами перекладача. *Стаття 7. Відповідальність за порушення закону України*

про державну мову

1. Прийняття законів та інших нормативних правових актів спрямованих на обмеження використання української мови як державної мови України, а також інших дій, які перешкоджають здійсненню права громадян на користування державною мовою України, тягне відповідальність, встановлену законодавством України. *Стаття 8. Прикінцеві положення* 1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування. 2. Кабінету Міністрів України у тримісячний строк з дня набрання чинності цим Законом: забезпечили видання відповідно до своєї компетенції нормативно-правових актів, що впливають із цього Закону; привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом; забезпечити приведення міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом. ПРЕЗИДЕНТ ВІКТОР ЮЩЕНКО

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА до проекту Закону «Про державну мову України» 1.

Обґрунтування необхідності прийняття Закону Стаття 10 Конституції України проголошує, що державною мовою в Україні є українська мова. Конституція дає загальні положення і не уточнює вимоги щодо характерних особливостей практичного використання української мови як державної мови України. В Конституції також не визначені обов'язки органів державної влади і місцевого самоврядування щодо збереження, підтримки і розвитку державної мови України. Прийняття законопроекту необхідне для усунення прогалин в законодавстві України у сфері мовних питань. 2. Цілі і завдання прийняття Закону Законопроект «Про державну мову України» має на меті визначити обов'язки органів влади, обов'язки посадових осіб на території України щодо української мови як державної мови в Україні, а також відповідні права громадян у галузі використання української мови як державної мови України. Законопроект спрямований на більш ефективну реалізацію законних прав і інтересів кожного громадянина України у мовній сфері.. 3. Загальна характеристика і основні положення Закону Законопроект «Про державну мову України» уточнює статус української мови як державної, визначає норми і матеріальні носії та джерела державної мови України, якими є словники, рекомендації і роз'яснення, сучасні літературні загальноприйняті стандарти української мови, визначає сфери застосування державної мови, закріплює за органами державної влади право на пред'явлення кваліфікаційних вимог до посадових осіб відносно рівня знання і володіння українською мовою, визначає державні гарантії підтримки і захисту української мови як державної мови в Україні. 4. Стан нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання Проект Закону «Про державну мову України» базується на Конституції України, Законі України «Про мови в Українській РСР», Рішенні Конституційного Суду України у справі N 1-6/99 про офіційне тлумачення положень статті 10 Конституції України щодо застосування державної мови органами державної влади, органами місцевого самоврядування та використання її у навчальному процесі в навчальних закладах України (справа про застосування української мови) від 14 грудня 1999 року. Реалізація положень даного законопроекту після його прийняття не потребує внесення змін до інших Законів України. 5. Фінансово-економічне обґрунтування Заходи щодо підтримки і розвитку мови, передбачені цим законом реалізуються в межах бюджетних призначень, визначених Законом України «Про Державний бюджет України на 2008 рік». 6. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків прийняття Закону Закон сприятиме консолідації зусиль органів державної влади щодо забезпечення реалізації прав громадян у галузі використання української мови як державної мови України, робить державну мову зручним і універсальним засобом реалізації прав і свобод громадян, дозволить зробити"* їх системними і організованими, враховувати в своїй діяльності і забезпечувати пріоритети державної мовної політики.

ПОСТАНОВА Верховної Ради України Про прийняття проекту Закону України «Про державну мову України» за основу

Верховна Рада України постановляє: 1. Внесений народними депутатами України П.М.Мовчаном та В.О.Яворівським проект Закону України «Про державну мову України» прийняти за основу. 2. Доручити профільному Комітету Верховної Ради України підготувати зазначений проект Закону з урахуванням зауважень та пропозицій суб'єктів права законодавчої ініціативи і внести його на розгляд Верховної Ради України у другому читанні. Голова Верховної Ради України

Верховна Рада України Відповідно до статті 93 Конституції України в порядку законодавчої ініціативи вносимо на розгляд Верховної Ради України проект Закону України «Про державну мову України» . Доповідачем законопроекту визначено народного депутата України П.М.Мовчана. Додаток: проект Закону на 4 аркушах; пояснювальна записка на 2 аркушах; проект Постанови Верховної Ради України на 1 аркуші; електронна версія зазначених документів. Народні депутати України: Павло Мовчан Володимир Яворівський

Re: Закон України

Посланий Аналітик - 02/03/2008 19:01

Я ознайомлений :ua: з цим проектом і маю до нього суттєві зауваження.

По перше, замало акценту на особистому обов'язку громадянина щодо державної мови і неконкретність відповідальності за порушення закону.

По друге, має бути визначений законом механізм моніторингу і негайного виправлення порушень зусиллями порушника і державної влади. Це важливіше, ніж факт покарання.

По третє, чогось бракує в перамбулі, замало мотивації для громадянина. В старому законі про мови преамбула була чи не важливішою, ніж сам закон.

Можна ще багато чого додати. Пропоную трохи подискутувати, адже проект таки доволі декларативний і в такому вигляді прийматись не може.

javascript:void(0);

=====

Re: Закон України

Посланий Аналітик - 06/03/2008 21:28

Пропоную для початку ознайомитись о висновком експертної групи.

В И С Н О В О К

на проект Закону України "Про державну мову України"
(реєстраційний №1435)

Поданим законопроектом пропонується законодавчо визначити статус української мови як державної, сфери обов'язкового її використання, повноваження органів державної влади та органів місцевого самоврядування щодо захисту і підтримки української мови, а також встановити відповідальність за порушення Закону про державну мову України.

Головне науково-експертне управління щодо поданого законопроекту висловлює такі зауваження і пропозиції.

Погоджуючись в цілому з авторами проекту закону щодо необхідності підвищення статусу, підтримки та розвитку української мови як державної, управління не вбачає необхідності у прийнятті окремого Закону України "Про державну мову України". Питання правового статусу та використання української мови як державної повинно вирішуватися комплексно, тобто в єдиному контексті з іншими мовами національних меншин. Адже прийняття цього закону обов'язково потягне за собою необхідність прийняття закону про інші мови національних меншин, що впливає з вимог відповідних положень Конституції України (статті 10, 24 та ін.). Це призведе до того, що у системі права будуть існувати декілька законів, які регулюватимуть суспільні відносини у сфері застосування мов, що з огляду на потреби консолідації законодавства навряд чи доцільно. Такий підхід впливає зі змісту відповідних положень статті 10 та пункту 4 частини першої статті 92 Конституції України, за якими порядок застосування мов гарантується Конституцією та визначається законом.

Іншими словами, Конституція України орієнтує на прийняття єдиного Закону України про мови в Україні, в якому, на думку управління має бути врегульований комплекс питань стосовно статусу мов, порядку їх використання, розвитку та захисту (в тому числі й української мови як державної) з урахуванням вимог Конституції України, Закону України «Про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов меншин», Рішень Конституційного Суду України від 14 грудня 1999

року у справі про застосування української мови та від 20 грудня 2007 р, № 13-рп/2007 у справі про розповсюдження іноземних фільмів, а також реалій сучасного суспільно-політичного життя України. Принагідно слід зазначити, що кілька таких проектів Закону уже внесені на розгляд Верховної Ради України (№ 1015, 1015-1, 1015-2), позитивні напрацювання яких можуть бути використані при його підготовці.

Слід мати на увазі й те, що прийняття окремого Закону України “Про державну мову” може за певних умов розцінюватися як дискримінація щодо інших мов національних меншин.

Разом з тим, законопроект не позбавлений конкретних недоліків, які полягають, зокрема, у неповній узгодженості з Конституцією та чинними законами України. Насамперед, слід зауважити щодо назви законопроекту, яка, на думку управління, недостатньо узгоджена з відповідними положеннями статті 10 Конституції України. Так, у законопроекті йдеться про державну мову України, тоді як у Конституції України – про державну мову в Україні.

Крім того, законопроект не повною мірою узгоджений із одним із принципових положень частини другої цієї ж статті Основного Закону, у якій йдеться про забезпечення державою розвитку і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя, в той час як у законопроекті – лише у публічних сферах, визначених у статті 4. Тобто, законопроектом сфера функціонування української мови як державної не виправдано звужується. Саме тому він не дає відповіді на питання про функціонування української мови у інших, крім визначених у статті 4, сферах, наприклад, у таких як наука, охорона здоров'я тощо.

Потребує також уточнення поняття “державна мова”, яке міститься у статті 1 законопроекту. Це поняття повинно максимально узгоджуватися з частиною першою та другою статті 10 Конституції України.

Деякі положення статті 4 законопроекту, в яких визначаються сфери використання української мови як державної мови, не враховують відповідних положень Європейської хартії регіональних мов або мов меншин, яка була ратифікована Верховною Радою України.

Частина друга статті 6 законопроекту не повною мірою узгоджена з відповідними положеннями законів України про судоустрій та судочинство. Так, частиною третьою статті 10 “Про судоустрій”, відповідно до якої особи, які не володіють або недостатньо володіють державною мовою, мають право у судовому процесі користуватися не тільки послугами перекладача (як у законопроекті), а й рідною мовою.

Слід звернути увагу й на те, що частина викладених у статті 4 законопроекту положень про сфери використання української мови як державної, вже врегульовані чинними законами України (зокрема, Про телекомунікації” (стаття 7), “Про поштовий зв'язок” (стаття 4) та ін.). Тому потреби в дублюванні положень чинних законів України немає.

Законопроект містить у собі окремі дрібні недоречності. Так, слід було б уточнити редакцію частини другої статті 1 та частини першої статті 2 законопроекту, де стверджується, що правовий статус української мови може визначатися не тільки цим Законом та іншими законами, а й “нормативними правовими актами”. Адже відповідно до пункту 4 частини першої статті 92 Конституції України мовні проблеми належить до числа тих проблем, які регулюються виключно законами.

Невдалим вбачається також формулювання статті 7 законопроекту, в якій зазначається, що “прийняття законів, які перешкоджають здійсненню права громадян на користування державною мовою України, тягне відповідальність, встановлену законодавством України”, проте питання, про яку саме відповідальність йдеться залишається відкритим.

У законопроекті зустрічається термінологічний різнобій, особливо стосовно назви органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Крім того, в одному випадку вживається словосполучення “державна мова в Україні” (абзац другий частини першої статті 1), в іншому – “державна мова України” (частина друга статті 1); замість словосполучення “іншими мовами” - “на інших мовах” (абзац тринадцятий частини першої статті 4). Неточним є й термінологічний вираз “вищі, центральні та місцеві органи державної влади України” (абзац другий частини першої статті 6), оскільки у Конституції України та законах України вживається поняття центральні та місцеві органи виконавчої влади.

Узагальнюючий висновок: за результатами розгляду у першому читанні законопроект доцільно відхилити.

Керівник управління

В. Борденюк

Вик: О. Шуба

=====